

ZA NAŠO DECO

Junaška deklica.

Zatiranje mehikanskih katoličanov je prispelo do vrhunca. Predsednik ljudovlade je dal zapirati cerkve, prepovedal je bogoslužje, mnogo duhovnikov je bilo usmrčenih, ker so se ljudi manj bali kot Boga — skratka: Neronova doba se je ponovila z vsemi grozovitostmi.

Nedaleč od mehikanske meje je vas Santa Marija. Tudi do tja so že segali valovi razburkanega protiverskega morja. Vaščani so bili s prav neznatnimi izjemami verni katoličani in so obožavali svojega dobrega župnika Padre Antonija. Skrbil je imel Padre Antonijo, velike skrbi. On je o strašnih dogodkih dokaj več vedel, nego njegove ovčice. Od dne do dne je pričakoval najhujšega. Zla slutnja ga ni varala. Ko je sedel nekega popoldne v svoji sobi v župnišču, mu je prinesel državni orožnik ukaz, da ne sme več maševati. Obenem je vzel cerkvene ključke ter je zaklenil vsa cerkvena vrata. Padre Antonijo ni mogel nič proti premoči; o brezuspešnosti prošnje pa je bil več ko prepričan.

Ves žalosten se je napotil h kmetu Toninu, svojemu najzvestejšemu prijatelju v vasi. Potožil mu je svoje gorje. Toninova žena in 12 letna hčerka Anita sta vzdihovale popraševali, kaj bo.

Padre Antonijo je sklenil, da bo še maševal, saj je bila cerkev zvezana z župniščem po podzemskem hodniku. To je bilo še izza dobe, ko se je bilo vedno bati napadov krvoločnih Indijancev. Če bi bilo padlo eno poslopje, bi se mogel odpor nastaviti v drugem. Maševal bo seveda sam, da ne spravi vaščanov v nesrečo, in sicer ob navadni uri. Vaščani bodo mogli biti vsaj v duhu pri sveti maši.

»Ali nihče razen nas ne ve za Vašo namero, Padre Antonijo?« je vprašal previdno Tonino.

»Doslej ne, ali svojega hlapca bom obvestil. Nanj se povsem zanesem. Treba bo pa povedati to še tudi nekaterim zanesljivim vaščanom, da bodo vedeli, kdaj služim sveto mašo. Ne vem kako bi se dalo to storiti!«

»To prevzamem jaz«, se je ponudila Anita.

Starši so se nekaj upirali, tudi duhovni gospod je imel pomisleke, ali Anita odločnost je premagala vse ovire. Dobro je vedela, komur sme skrivnost zaupati in komur ne.

Nekaj časa je šlo vse v redu. V vas je prispel oddelek vojakov pod poveljem podčastnika, da bi zatrli vsak odpor proti vladnim odredbam. Čudili so se, da se je župnik popolnoma pokoril ukazu. To zadnje se jim je zdelo sumljivo. Skrbno so stikali vojaki okrog, da bi kaj izvedeli, kar bi obremenilo župnika, a ves trud je bil zaman. Srečali so ga sicer večkrat tu in tam na vasi, kjer se je po njih mislih izprehajal. Niti sanjalo se jim ni, da ga je bila Anita, ta verna posredovalka med duševnim pastirjem in vaščani, poklicala h kaki bolniški ali celo smrtni postelji.

Nekega večera je šla Anita v vas po sol. Trgovca je bil obenem gostilničar, pijačo

je točil v sobici poleg prodajalne. Anita je morala čakati na sol, ker je šel trgovec fant ponjo v skladišče. Vrata v pivsko sobo so bila malo odprta in deklica je videla, kako se je pogovarjal župnikov hlapec skrivnostno s podčastnikom in dvema vojakoma. Ujela je tudi besede: »Vsak dan ob 5. uri . . .«, več ni mogla dojeti, ker je vstopil fant s soljo. Anita je brž hitela domov, čez nekaj časa pa je bil že Tonino pri župniku. Padre Antonijo ni hotel verjeti svojim ušesom. Na hlapca, kateremu je bil izkazal samo dobrote, bi bil prisegel. Ugibal je, če ni morda Anita čula kaj povsem navadnega. Tonino mu je svetoval, naj jutri mašuje prej, potem pa čaka, kaj bo.

Župnik je slušal. Drugo jutro je sedel po maši v sobi in je molil. Kar po 5. uri je čul mnogo korakov v smeri proti podzemskemu vratom. Previdno je stopil iz sobe. V mračnem hodniku je videl svojega hlapca, ki je vodil vojaško patroljo proti skritim vratom. Padre Antonijo je zdaj uvidel s strahom, da mu ne bo več dolgo obstanka v župnišču, kajti lahko je bilo dognati, da je maševal vsak dan. Z izjavo hlapčeva sama bi ga bila lahko ugonobila. Župnik je bil pripravljen na vse, na ječo in celo na smrt. Posloviti se je še hotel od Tonina. Zato je pohitel k njemu. Zvesti prijatelj je bil v dno duše prestrašen. Rotil je duhovnika, naj se umakne, naj odide po noči čez bližnjo mejo, naj si ohrani življenje, ker bo še lahko koristil svojim ovčicam, ko se bodo strasti polegale. Padre Antonijo ni hotel o kakem begu nič slišati, a Tonino ni odjenjal s prošnjami in tudi žena ter Anita sta mu bili v pomoč. Naposled je skočila deklica po nekaj najvernejših vaščanov in skupnemu moledovanju se duhovnik ni mogel ustaviti. Sklenili so, da bo Tonino skrival župnika do večera, potem pa mu bo Anita pokazala pot čez skalnate hribove preko meje. Deklica je to pot dobro poznala, ker je pasla dan za dnem tam očetove črede.

Po vasi je nastalo veliko popraševanje po župniku. Vojaki so pregledali pod hlapčevim vodstvom vsak kotiček v župnišču in v cerkvi, izpraševali so po vasi, vohali po vsej okolici. Podčastnik se je zaklel, da mora župnika dobiti, da čakajo nanj vislice, ker je maševal kljub prepovedi.

Ko je legla noč na vasico, sta se plazili dve senci čez Toninov vrt proti hribovju. Bila sta to župnik in Anita. Vse je bilo lepo tiho in navidezno docela varno. Že sta stopala po strmim pobočju proti vrhu, na katerega drugi strani je bila meja in — varnost. Naenkrat se zglase nagli koraki za njima, v temi zagrmí klic: »Stoj, če ne streljamo!« Župnik se je hotel vrniti, Anita pa ga je prosila in prepričala, naj se vendar poskusi rešiti. Obrne naj se proti desni, kjer vede pot čez vrh, ona pa bo krenila na levo. Zasedovalci ne bodo vedeli kam; dokler se domene, je lahko župnik na varnem.

Ločila sta se. Anita je nalašč trdo stopala, da bi pritegnila vojake nase. Tekla je, kolikor so jo nesle noge. Večji del vojakov je vdrl res za njo. Klicali so, pretili in — streljali. Anita je nakrat začutila močan udarec v hrbet, noge so ji odpovedale, padla je na tla, zadeta od smrtnih krogelj. Čez nekaj časa so bili vojaki

okoli nje. Presenečeni so obstali, ker so našli na smrti ranjeno malo deklico mesto župnika. Začeli so jo obvezovati, dali so ji piti vode, hoteli so jo izpraševati, a ni bila pri zavesti. Drugi del je med tem časom iskal župnika. Ker pa niso vedeli prave poti, je dospel duhovnik precej pred njimi čez mejo, kjer se je podal v varstvo tuje obmejne straže. Zasedovalci so morali brez vsakega uspeha nazaj.

Ko so dospeli do prve skupine, ki je še vedno stala pri deklici, se je ta pravkar zavedla. Čutila je, da ji ne bo več dolgo živeti, in mučila jo je skrb radi župnika. Ko med prihajajočimi vojaki ni videla duhovnika, je s težavo vprašala:

»Kje je gospod župnik Padre Antonijo?«
»Nismo ga dohiteli. V varnosti je onstran meje.«

»Hvala Bogu!« je še vzklíknila deklica, nato je nagnila glavo in izdihnila svojo plemenito dušo.

Rešitev prejšnje naloge: Najbolje je, da dotičnika zbudiš, ker je vse le sanjal.

Dve tako težki uganki, da jih nihče ne ugame. Štiri pod štiri, štiri čaka, štiri ne pride, štiri odide, štiri ostane. (Poslal Jurij Joško.) — Kako najlažje razločiš rjavo krtačo od verice? (Povedal M. P. v Mariboru.)

Nova naloga. Iz veronauka veste, da je dal judovski kralj Herod pomoriti vse novorojenčke, ker je hotel ugonobiti tako tudi majhnega Jezuščka. Nesrečne žrtve so pokopali v skupnem grobu. Čez dolgo vrsto let so ljudje ta grob zopet odkrili, ko so stavili neko hišo. Pobrli so kosti iz njega in so jih prenesli na drug kraj. In tam so pripravili dva nova groba in sicer posebej enega za dečke, enega pa za deklice. Zdaj je torej bilo treba kosti razbrati. Pri pregledovanju so videli, da so bile nekatere kosti bolj belkaste barve, a druge pa rumenkaste. Takoj so mislili, da so ene od dečkov, druge pa od deklic. Katere so bile od dečkov in katere od deklic? Kako so si pomagali? — Odgovor bo prišel prihodnjič.

Cene in sejmska poročila.

CENE TUJEMU DENARJU.

Na zagrebški borzi se je zadnje dni dobilo v valutah: 1 ameriški dolar za 56.50.

Dne 21. t. m. pa v devizah:
100 avstrijskih šilingov za 800.25 do 803.25.
100 nemških mark za 1356.75 do 1359.75.
100 madžarskih pengov za 995.07.
100 italijanskih lir za 300.60 do 302.60.
1 ameriški dolar za 56.81 do 57.01.
100 francoskih frankov za 223.88.
100 čehoslovaških kron za 168.33 do 169.13.

SEJMI:

1. marca: Planina, Cirkovce, Konjice.
2. marca: Pišce.
3. marca: Vransko, Gornja Ponikva, Oplotnica, Slovenjgradec.

Označenje hmelja.

V sredo, 15. februarja, se je vršila v ministrstvu poljedelstva v Beogradu konferenca zastopnikov producentov hmelja

in trgovcev s hmeljem. Konference so se udeležili tudi delegatje trgovskih zbornic. Ljubljansko zbornico TOI je zastopal tajnik gosp. Mohorič. Hmeljarsko društvo za Slovenijo gg. E. Kuček in V. Senica, trgovino gg. Piršek in Vok. Savez hmeljarskih producentov v Vojvodini pa dr. Kovačević. Konferenco je otvoril minister dr. Stanković, ki je uvodoma naglasil, da je namen te konference predvsem ta, da se prouči načrt uredbe o uvedbi obveznega signiranja kvalitetnega hmelja ter je izrazil nado, da bo konferenca spravila v sklad interese producentov in trgovcev. Predsedoval je konferenci načelnik kmetijskega ministrstva g. Gjurič. Referent za hmeljarstvo v ministrstvu za kmetijstvo g. inž. Teršan je podal obširno poročilo o dosedanjem delu ministrstva na tem polju ter o regulaciji tega vprašanja v drugih državah, zlasti v Čehoslovaški. V Čehoslovaški se je leta 1919 vpeljalo signiranje hmelja, da se ne bi domači hmelj pomešal z manjvrednim tujem hmeljem ter se potem prodal kot čehoslovaški hmelj. To bi bila velika škoda za dober sloves čehoslovaškega hmelja. Kar se dostaja jugoslovanskega hmelja, se ga 90% izvažava v inozemstvo, domače pivovarne pa uporabljajo češki hmelj, češ, da je boljši. Ker se največji del našega hmelja izvažava v inozemstvo, je treba našemu hmelju v inozemstvu ustvariti dobro ime. Zato je ministristvo poljedelstva izdelalo načrt o obveznem signiranju hmelja, in sicer ne vsega hmelja, kakor v Čehoslovaški, marveč samo kvalitetnega hmelja (hmelja boljše vrste).

Na to poročilo se je razvnela živahna razprava o tej stvari. Zastopniki producentov (pridelovalcev) hmelja so se izjavili za signiranje, zastopniki trgovcev in prekupecev pa proti njemu. Naposled se je sklenilo, da se načrt o obveznem signiranju nekoliko spremeni ter da se uveljavi ne potom ministrske naredbe, marveč potom zakona, ki se bo predložil narodni skupščini. Ugotoviti je treba, da so se zastopniki Hmeljarskega društva v Žalcu in sekcije trgovcev pri celjskem gremiju izrekli proti obveznemu signiranju hmelja. Razloge, ki so jih oni navedli proti obveznemu signiranju, so pobijali zastopniki pridelovalcev, zlasti pa zastopniki ministrstva poljedelstva. Poslednji so povdarjali, da ima signiranje namen braniti naš hmelj ter preprečiti, da ne bode inozemstvo izkoriščevalo naše izdelke v svoj dobiček. Konferenca v Beogradu je dokazala, da med pridelovalci hmelja in med prekupevalci ni one soglasnosti, koje potrebo je na konferenci povdarjal sam poljedelski minister Stanković.

Oblastni poslanec živinozdravnik Pirnat.

Ali so nam okrajni ekonomski res p trebni.

III.

V prejšnjem poglavju omenjeni zakon z dne 3. julija 1898 — veljaven le za tedanjno kraljevino Srbijo — določa v 4. členu, da se lahko nastavi za okrajne ekonomski oni, ki so dovršili kako kmetijsko šolo z izvrstnim uspehom in ki so se udeleževali najmanj 1 leto na kakem državnem ali zasebnem dobro urejenem posest

vu, kakor tudi oni, ki so bili zaposleni najmanj pet let kot pomočniki državnih ekonomov, ali v kakem drugem kmetijskem zavodu.

Dolžnosti okrajnih ekonomov so bile po členu 2 navedenega zakona določene tako-le:

1. Da poučujejo ljudstvo o boljšem in koristnejšem načinu obdelovanja polja, oskrbovanja travnikov, pospeševanja vinarstva in sadjarstva, reje živine, rib, perutnine, čebel in sviloprejk.

2. Da skrbijo za pravočasni začetek, izvrševanje in svoječasnno dovršitev vseh kmetijskih opravkov.

3. Da gredo z nasvetom in delovanjem na roko posameznim kmetovalcem pri naročanju orodja in strojev, plemenske živine, semenja in sadja ter vseh ostalih potrebščin.

4. Da proučujejo kmetijske razmere v svojem okolišu in da o tem poročajo ministristvu za narodno gospodarstvo.

5. Da nadzirajo vse občinske, okrajne in okrožne zavode, ustanove in zadrage ter da skrbijo za njihov napredek.

6. Da se brigajo za točno izvrševanje vseh kmetijskih zakonov in takih naredb in

7. da oskrbujejo kmetijske postaje, oziroma sadonosnike, in da v splošnem izvršujejo vsa ona opravila, ki se jim nalože s posebnimi zakoni ali navedbami ministristva za narodno gospodarstvo.

Ali in v koliko so bili tedanji okrajni ekonomski kos stavljenim jim izredno obširnimi nalogam, o tem zgodovina molči.

Po členu 3 začetkom navedenega zakona so bili omenjeni činitelji nastavljeni s kraljevim dekretom na predlog ministra za narodno gospodarstvo. Njihova plača pa je znašala po členu 5 označenega zakona: I. razred 4000 Din, II. razred 3500 Din in III. razred 3000 Din na leto, to je 333 Din, 291 Din in 250 Din mesečno. Je to za tedanje razmere res sijajna plača za uradnika, ki živi in služi le v kraju, kjer je nameščen.

Kako pa naj okrajni ekonom s to plačo izvršuje vse zgoraj pod točkami 1. do 7. navedene dolžnosti v obsegu celega svojega področja, odnosno okraja, o tem iz predmetnega zakona pač ni prav ničesar povzeti.

DOPISI

Ruše. Dne 6. februarja se je poročil gospod Alojz Harič, posestnik na Smolniku z gđ. Marijo Pajtlar od Sv. Lovrenca na Pohorju. Ker je v obeh hišah Slovenski Gospodar reden gost in zvest prijatelj, jima kliče za poroko: Bog živi! Dne 12. februarja je bila poročena gđ. Justika Lakoše iz vrle hiše posestnika Franca Lakoše v Rušah s tovarniškim uslužbencem Karlom Kape. Tudi njima kliče Slovenski Gospodar: Bilo srečno! — Občinske volitve so bile razveljavljene radi nedostatka pri reklamacijah in razpisane so nove volitve za nedeljo, 11. marca. Vse tri stranke SLS, SDS in NSS se skrbno pripravljajo za volilni boj. Bitka bo vroča in dolžnost vsakega našega somišljenika bo, da gre voliti in spravi na volišče vse do zadnjega pristaša SLS; gre namreč za to: čegave bodo Ruše. — Pri nas je umrlo zadnji teden kar šest oseb, dve v bolnišnici, štiri doma, med njimi gđ. Albina Lasbacher, več-

lelna in vzorna učiteljica v Rušah in Selnici ob Dravi.

Ruše. Izredno svečan je bil pogreb zgodaj umrle, od vseh spoštovane in pri vseh priljubljene bivše učiteljice Albine Lasbacher. Kojena je bila dne 11. decembra 1889 v Slov. Bistrici, bila je torej šele v 39 letu. Težka srčna bolezen, kalere kal je iskati v preganjanju slovenskih rodoljubov in rodoljubkinj l. 1914., jo je prisilila, da je četudi nerada, stopila v pokoj. Po smrti priljubljene sestre Gizele jo je žalost potrla še bolj in jo priklenila štiri dolga leta na bolniško posteljo. Toda njena močna vera in njena velika bogoljubnost sta ji pomagali bolezen vdano prenašati. Morda je njen tih vzgled svete bogovdanosti na druge vplival močnejše kakor živa beseda v šoli in tako je ostala še v svoji boleznini drugim učiteljica in voditeljica. Na praznik Marije Lurške je dobro pripravljena in previdena s svetimi zakramenji naglo vzdihnila, mirno, nepričakovano, brez smrtnega boja. In zaplakala je množica hvaležnih učenk in ljubečih prijateljic, trume Rušanov in tujcev so jo hodile kropiti, ne samo s kropilom svete Cerkve, ampak tudi s svojimi vročimi solzami. Na njeni zadnji poti jo je spremljala velika množica od blizu in daleč, učenci ruške šole, tovariši in tovarišice, pet duhovnikov in nepregledna vrsta vdanih prijateljic. Pri odprtem grobu so se poslovili od nje domači g. župnik v imenu župljanov in učenk, g. oblastni šolski referent gosp. Danjković v imenu učiteljstva in ravnateljica Šlupca v imenu Marijanske kongregacije za učiteljice, ki jej je bila pokojnica zvesta članica. Moški pevski zbor ji je v slovo zapel dve žalostinki. Dolgo se množice nisoogle ločiti od groba. Počivaj sladko v Bogu, čista duša! Po njem si hrepelena, v njem se zdaj odpočij!

Sv. Benedikt v Slov. gor. Dne 13. februarja sta bila tukaj poročena Jurij Zemljčič, kmet-ski sin iz Ročice in Marija Vakaž, kmet-ska ači pri Sv. Benidktu. Zenin je bil od leta 1919 orel in sedem let odsekov načelnik, zadnji leti tudi srenjski načelnik, razven tega vzgleden član Marijine družbe in dolgoleten cerkveni pevec. Nevesta je bila zvesta družbenica Marijina, od leta 1920 orlica ter zadnje leto tudi srenjska predsednica. Zato so polnoštevilno spremljali Orli in Orlice — prihiteli so še sestre Orlice od Sv. Lenarta — ženina in nevesto v cerkev. Pred cerkvijo sta ju pozdravila Orel in Orlica ter predsednica Dekliške Marijine družbe s pomenljivimi nagovori, pevski zbor pa jima je zapel krasno pesem v pozdrav. Njune zasluge je z navdušenimi besedami proslavil č. g. kaplan Brvar ob poroki ter ju zahvalil za njuno vzornost in stanovitnost v življenju, za njuno izredno požrtvovalnost za naše mladinske organizacije, pevski zbor pa jima je krasno popeval med sveto mašo. Nam drugim pa so ob teh ganljivih prizorih solze stopile v oči in se nam je izvila iz src iskrena prošnja do Boga, naj bogato blagoslovi novoporočenca ob nastopu družinskega življenja in naj nam da še mnogo tako delavnih, za vse dobro vnetih, v življenju vzornih, svojim staršem pokornih, Jezusu in Mariji zvestih mladeničev in deklet, kakor sta novoporočenca. Na mnoga, srečna in vesela leta! Bog vaju živi!

Polensak pri Ptuj. Čas veselih gostij je minil. Da tudi mi na Polensaku nismo popolnoma zaspani, je znak osem gostij oziroma oklicanih. Sicer ni to veliko število, a tudi po sosednjih župnijah ni bolje. Med zakona srečne je stopil naš domači mlinar in kmet Fr. Janžekovec iz Braslavec, mahnil si je po družico k Sv. Tomažu. Poročil se je tudi daleč na okoli znani godec Zorkov Franc iz Polenec, ki je svojo glasno harmoniko že na mnogih gostijah napravil mnogo veselih in kratkočasnih uric. Naj še omenimo, da se nismo samo doma ženili, ampak